

ЕСТЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Ковальчук А.В.

Житомирський державний університет ім. Івана Франка,
магістрант кафедри мистецьких дисциплін і методик навчання

Чернишова А.М.

Житомирський державний університет ім. Івана Франка,
кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри мистецьких дисциплін і методик навчання

Головною задачею суспільства в усі часи було виховання нової людини як суб'єкта майбутнього суспільного розвитку. Важливою складовою всебічного гармонійного розвитку особистості є естетичне виховання.

Естетичне виховання розглядається, як розвиток здатності сприймати, відчувати, розуміти прекрасне в житті і в мистецтві, як виховання прагнення самому брати участь у перетворенні навколишнього світу за законами краси, як долучення до художньої діяльності і розвиток творчих здібностей.

Великий досвід використання засобів мистецтва, музичного зокрема, у вихованні особистості накопичено протягом усієї історії філософсько-педагогічної думки. Так, у ХХ ст. цю ідею розробляли відомі педагогічно-музиканти О. Апраксіна, Н. Ветлугіна, Д. Кабалевський, А. Канеман, А. Хрипкова, В. Шацька та ін. На сучасному етапі проблема естетичного виховання досліджується Г. Падалкою, О. Ростовським, О. Щолоковою та багатьма іншими вченими. Немає сумніву, що будь-який із видів мистецтва (образотворче, хореографічне, кіномистецтво тощо) є по суті багатогранною скарбницею, яка вміщує теми, образи, відображення матеріального і духовного, що дозволяє говорити про поєднання соціального й естетичного.

У процесі естетичного виховання важливо навчити учнів розуміти й сприймати красу. Спостерігаючи прекрасне, людина не може залишатися байдужою, вона переживає, відчуваючи любов або ненависть до

спостережуваного. Тому треба, щоб діти вміли розрізняти справді красиве і потворне [1].

Великий педагог В. О. Сухомлинський пише: «Емоційність природи, властива морально і естетично вихованій людині, виражається в тому, що серце стає сприйнятливим до доброго слова, повчання, поради, напуття. Якщо ви хочете, щоб слово вчило жити, щоб ваші вихованці прагнули до добра, – виховуйте тонкість, емоційну чуйність юного серця. Серед численних засобів впливу на юне серце важливе місце належить музиці» [2].

Таким чином, музичне мистецтво сприяє перетворенню цінностей суспільства в систему духовних цінностей особистості, завдяки чому відбувається становлення і розвиток її соціальних, моральних та естетичних якостей.

Світ музики для дитини – це світ прекрасних звуків, світ радісних і щасливих переживань. Щоб вона увійшла в цей світ, необхідно розвивати у неї здатність сприйняття музичного мистецтва. Для того щоб сприймати художній чи музичний твір, треба мати елементарну теоретичну підготовку. Краще сприймається те, що зрозуміле, про що є певні знання. Цей принциповий підхід слід узяти за основу при використанні в естетичному вихованні музики, образотворчого мистецтва, скульптури.

Музичне мистецтво є сильним засобом розвитку емоційного світу особистості. Сутність емоційного впливу музичного мистецтва на людину укладається в тому, що при її сприйнятті активізуються інтуїтивні уявлення про емоції, що й забезпечує розуміння емоційного характеру музики. Отже, актуалізація в музичній педагогіці методів і прийомів стимулюють творче, інтуїтивне розуміння музики, що розвиває вміння інтонаційного осягнення музичних творів, активізує процес художнього сприйняття особистості, розвиває її художньо-образне мислення [1].

Сила впливу музики зумовлюється загальною культурою слухача, його музичним досвідом, вміннями і навичками музичної діяльності, без яких неможливе повноцінне естетичне осягнення твору. Цих умінь і навичок не

можна набути без частого спілкування з музикою, тобто поза музичним сприйманням. «Марно говорити про будь-який вплив музики на духовний світ дітей і підлітків, якщо вони не навчилися відчувати музику як змістовне мистецтво, яке несе в собі почуття й думки людини, життєві ідеї та образи», - підкреслював Д.Б. Кабалевський [3, с.28].

Музика володіє могутнім емоційним впливом, вона пробуджує в людині добрі почуття, робить її вище, чистіше, краще, тому що в переважній більшості вона передбачає позитивного героя, піднесені емоції. Музика прагне втілити етико-естетичний ідеал — у цьому особливість її змісту, особливості її впливу на людину [4].

Музика, як один з видів мистецтва, є важливим засобом становлення людської індивідуальності, духовного вдосконалення. Це завдання величезної важливості здебільшого вирішують у загальноосвітній школі, яка є основним навчально-виховним закладом.

Виняткову роль в естетичному вихованні школярів відіграють предмети естетичного циклу (малювання, співи, музика). На таких уроках учні не лише здобувають теоретичні знання з певних видів мистецтва, а й набувають відповідних практичних умінь та навичок, розвивають свої мистецькі здібності.

Уроки ж музичного мистецтва мають величезні можливості розвитку духовності, загальної та естетичної культури учнів, адже саме життя довело, що музика через свою специфічну особливість і неповторність, шляхом цілеспрямованого і систематичного впливу облагороджує людину, робить її сприйнятливою, чуйною, доброю, допомагає формуванню світогляду, моральних якостей, духовної культури.

У процесі навчання ставлення школярів до музичного мистецтва повинно набувати якомога більшої естетичної орієнтації. Дуже важливо, щоб кожен твір, який звучатиме на уроці, став для дітей важливим, залишив відбиток у їхніх серцях. Для цього потрібні сприятливі умови, а особливо — ставлення вчителя до музичної діяльності дітей, доброзичливе ставлення до них [5].

Навчально-виховними завданнями естетичного виховання учнів загальноосвітніх закладів засобами музики у навчальній діяльності є:

- ознайомлення з елементами культури (історичними, географічними фактами, середовищем, звичаями, традиціями) народів України, світу;
- формування гуманістичних загальнолюдських цінностей, характерних для сучасного громадянина світу;
- формування пізнавального інтересу до мистецтва, зокрема музичного і хореографічного, виховання потреби у сприйманні й інтерпретації музичних творів і хореографічних вистав;
- розвиток творчих здібностей учнів, мотивації, художньо-образного асоціативного мислення, уяви, фантазії, формування досвіду активної художньо-естетичної діяльності, стимулювання проявів імпровізації;
- виховання рис колективізму, культури, спілкування, усвідомлення своєї індивідуальності;
- формування позитивних рис характеру — наполегливості, вимогливості, терпіння, поваги, доброзичливості тощо;
- формування основ позитивного ставлення до людей протилежної статі, вміння спілкування з ними [6].

Список використаної літератури:

1. С. Штремель Естетичне виховання дошкільників засобами музичного мистецтва. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи*. Випуск №52, 2015. 211с.

2. Сухомлинский В.О. Вибрані твори: в 5-ти тт. Т. 1. Київ : Радянська школа, 1976. 654 с.

3. Кабалевский Д. Б. Идеиные основы музыкального воспитания в Советском Союзе. *Музыкальное воспитание в современном мире : Матер. IV конференции Междунар. общества по муз. воспитанию. /ИСМЕ/*. М. : Советский композитор, 1973. С. 23 – 33.

4. Легаскі де Арісменді Альсіра. Дошкільне музичне виховання. М. : Прогрес, 1989.

5. Сапожник О. Музично-естетичне виховання: зміст і структурні компоненти. *Рідна школа*. 2002. № 12. С. 20-22.

6. Чернишова А.М. Етико-естетичне виховання дітей у школі. *Педагогіка та психологія: сучасний гуманітарний вимір: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, Україна, 8 вересня 2012 року)*. Київ: ГО «Київська наукова організація педагогіки та психології». 2012. С.130-131.